

Afdeling	: OCSW - Onderwijs, Cultuur, Sport en Welzijn	B&W-voorstel:	DJ-696944
Naam opsteller voorstel	: Marjo Janssen (0495-575481)	Zaaknummer:	696865
Portefeuillehouder	: drs. P.P.H. (Paul) Sterk	Publicatie:	Openbaar

Onderwerp

Plan van aanpak vrijwilligers 2020 t/m 2023

Voorstel

Het plan van aanpak vrijwilligers van Punt Welzijn voor de periode 2020 t/m 2023 vast te stellen.

Inleiding

De gemeente Weert zet al enige jaren in op de versterking van de zelfredzaamheid van de burger. Vrijwilligerswerk is daar een onderdeel van. In het plan van aanpak vrijwilligers wordt voor een meerjarige periode beschreven wat we gaan doen om ervoor te zorgen dat we kunnen blijven beschikken over zelfredzame vrijwilligersorganisaties en voldoende vrijwilligers. Voor dit plan is aansluiting gezocht bij de visie en de maatschappelijke effecten uit het Regionaal Beleidsplan Sociaal Domein.

Beoogd effect/doel

Behoud van en uitbreiden van de vrijwillige inzet in Weert draagt bij aan het bevorderen van de leefbaarheid en sociale cohesie.

Argumenten

1.1. Vrijwilligerswerk is van belang voor het in stand houden van voorzieningen.

Het is belangrijk om de huidige vrijwilligers te behouden. Punt Welzijn ondersteunt vrijwilligersorganisaties bij het vormgeven van hun vrijwilligersbeleid door middel van deskundigheidsbevordering. Sportverenigingen worden ondersteund door het aanbieden van diverse workshops en trainingen en in overleg met het onderwijs wordt als tussenstap naar de invoering van de maatschappelijke stage (MaS) in het schooljaar 2020/2021 gestart met gastlessen over vrijwillige inzet. Daarnaast dragen de activiteiten zoals

Weert, 11-6-2020	S		B	W	W	W	W	W
				GG	MvdH	TG	WvE	PS
	akkoord							
	bespreken							

Soort besluit: Besluit college

In te vullen door het B&W secretariaat:

- Akkoord
 Akkoord met tekstuele aanpassing door portefeuillehouder
 Anders, nl.:

- Niet akkoord
 Gewijzigde versie

- A-stuk
 B-stuk
 C-stuk

Beslissing d.d.: 8 september 2020

Numerus: 2

De secretaris

weergegeven in de doelenboom uit het 'Plan van aanpak vrijwilligers 2020-2023' bij aan het verder versterken van vrijwilligersorganisaties.

1.2. Verenigingen en andere organisaties zijn afhankelijk van vrijwilligers.

Voor vrijwilligersorganisaties is het lastig om mensen te vinden voor alle taken die er liggen. Door vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties passend te ondersteunen wordt beoogd om de kennis en kwaliteit van vrijwilligers(organisaties) te vergroten zodat ze zich kunnen blijven inzetten voor de maatschappij.

Kanttekeningen en risico's

Er is een spanningsveld tussen enerzijds de toename van het aantal inwoners met een (hulp)vraag en het afnemen van het aantal vrijwilligers door onder andere de vergrijzing. Om ook in de nabije toekomst over voldoende vrijwilligers te kunnen beschikken zal meer aangesloten moeten worden bij de behoefte van de vrijwilligers om te voorkomen dat ze afhaken.

Financiële, personele en juridische gevolgen

Dit plan wordt uitgevoerd binnen de subsidie die Punt Welzijn in 2020 ontvangt (grootboeknummer 6425035).

Uitvoering/evaluatie

De uitvoering en evaluatie van het Plan van aanpak wordt jaarlijks gemeten aan de hand van een drietal afgesproken resultaten zoals vermeld in de doelenboom. Gemeten wordt het aantal ondersteuningsvragen dat Punt Welzijn van vrijwilligers(organisaties) krijgt, het aantal wervingsacties en het aantal matches van vraag en aanbod.

Het aantal vrijwilligers in Weert, het aantal uren dat een vrijwilliger aan activiteiten besteed, de periode dat vrijwilligerswerk wordt verricht of het aantal mensen dat met vrijwilligerswerk stopt kan Punt Welzijn niet meten omdat zich dat niet binnen hun gezichtsveld afspeelt. Deze informatie is wel deels beschikbaar in landelijke trendrapportages.

Communicatie/participatie

Het Plan van aanpak vrijwilligers 2020 t/m 2023 op de TILS-lijst plaatsen.

Overleg gevoerd met

Intern:

Monique Poell, beleidsadviseur OCSW en accountmanager Punt Welzijn
Saskia Doek, beleidsadviseur Welzijn
Marie-Michèle Stokbroeks, beleidsadviseur Jeugd en Onderwijs
Juil van Cruchten, beleidsmedewerker sport

Extern:

Francien Clout, senior Servicepunt Vrijwilligers bij Punt Welzijn.

Bijlagen:

Plan van aanpak Vrijwilligers 2020 t/m 2023.

Plan van aanpak vrijwilligers Weert 2020 t/m 2023

Inleiding

Voor u ligt het plan van aanpak Vrijwilligers Weert 2020 t/m 2023. In dit plan wordt beschreven wat we gaan doen om ervoor te zorgen dat de vrijwilligersorganisaties in Weert zelfredzaam zijn en dat zoveel mogelijk mensen die daartoe in staat zijn, vrijwilligerswerk doen.

Vrijwilligerswerk is belangrijk. Voor de vrijwilligers zelf, voor de vereniging, de buurt, voor mensen die door vrijwilligers ondersteund worden en voor de gemeenschap. Dat vraagt om vormen van vrijwillige inzet en ondersteuning die aansluiten bij de wensen van de vrijwilliger en bij de behoeften van de vrijwilligersorganisatie.

Wanneer inwoners vrijwilligerswerk doen, bevordert dat de leefbaarheid en de sociale cohesie van de maatschappij. Vrijwilligerswerk is echter ook belangrijk voor de vrijwilligers zelf. Het geeft voldoening en is een zinvolle tijdsbesteding.

Er komen echter steeds meer verschillende typen organisaties, steeds meer vormen van vrijwillige inzet en nieuwe manieren van communiceren. Organisaties zullen hierop moeten inspelen, anders lopen ze het risico dat vrijwilligers zich niet voor hun organisatie willen inzetten. Daarnaast wordt er vaker een beroep gedaan op vrijwilligers, is er sprake van een zekere mate van professionalisering van het vrijwilligerswerk en worden er meer eisen gesteld aan de kwaliteiten van de vrijwilliger.

Vrijwilligers zelf veranderen ook. Er is sprake van 'een nieuw soort vrijwilliger'. Dit is een vrijwilliger die zich niet zo snel voor langere tijd bindt aan een organisatie maar de voorkeur geeft aan kortdurende, afgebakende klussen. Hierdoor wordt het voor verenigingen lastiger om bestuursleden te vinden. Om ook in de toekomst te kunnen beschikken over sterke vrijwilligersorganisaties, sterke verenigingen en voldoende vrijwilligers is een andere benadering nodig. In het plan van aanpak vrijwilligers 2020 t/m 2023 wordt deze aanpak beschreven en wordt aangesloten bij de kernboodschap uit het Regionaal Beleidsplan Sociaal Domein 2020 t/m 2023.

Samen aan de slag met talent: iedereen telt mee,
doet mee en draagt bij naar eigen vermogen.

Terugblik

Het ondersteunen van vrijwilligers is sinds 1980 een taak die wordt uitgevoerd door Punt Welzijn. Gedurende de periode van 1980-2001 bestonden de werkzaamheden hoofdzakelijk uit het bemiddelen van vrijwilligers naar vrijwilligersorganisaties via de Vrijwilligersvacaturebank.

In 2001 is het Servicepunt Vrijwilligers opgericht als onderdeel van Punt Welzijn en werd de dienstverlening aan de vrijwilligers uitgebreid. Het Servicepunt Vrijwilligers kende vier hoofdtaken; bemiddeling, informatie, advies en ondersteuning. Sinds 2002 liep de bemiddeling van vrijwilligers niet meer via de kaartenbak maar via de website www.vrijwilligerswerkweert.nl.

Vanaf 2003 werd er nadrukkelijk ingezet op het stimuleren van jongeren om vrijwilligerswerk te doen. Dat was nog voor de wettelijke maatschappelijke stage in 2012, in Weert beter bekend onder de naam 'De Jonge vrijwilliger'. Het Servicepunt Vrijwilligers was de initiatiefnemer van dit project en samen met verenigingen en scholen van het voortgezet onderwijs werd dit project vormgegeven.

In 2014 verdween de maatschappelijke stage weer en vond een verschuiving plaats in het vrijwilligerswerk naar meer kortdurende inzet. Bedrijven wilden maatschappelijk betrokken ondernemen vormgeven en zochten een plek waar ze goede doelen en verenigingen konden vinden.

Eveneens vanaf 2014 was sprake van Welzijn nieuwe stijl en 'de Kanteling' en werden de bestaande websites vervangen door de website www.goedbezigweert.nu. Vanaf 2014 richt de ondersteuning van vrijwilligers zich dan ook in toenemende mate op het in de kracht zetten van burgers en vrijwilligersorganisaties. Bijvoorbeeld door het organiseren van een maatschappelijke Beursvloer.

Door al deze ontwikkelingen veranderde het karakter van het Servicepunt Vrijwilligers steeds meer naar dat van sociaal makelaar. Het Servicepunt stimuleert de verbindingen tussen vraag en aanbod op het gebied van vrijwilligers en heeft daarbij oog voor bijzondere (doel) groepen. Door nieuwe inzichten bij Punt Welzijn en de wens om naar buiten toe eenduidig te communiceren waar de organisatie voor staat, wordt vanaf 2020 alleen nog gesproken over vrijwillige inzet.

Wetenswaardigheden vrijwilligerswerk¹

Definitie

De definitie van vrijwilligerswerk is:

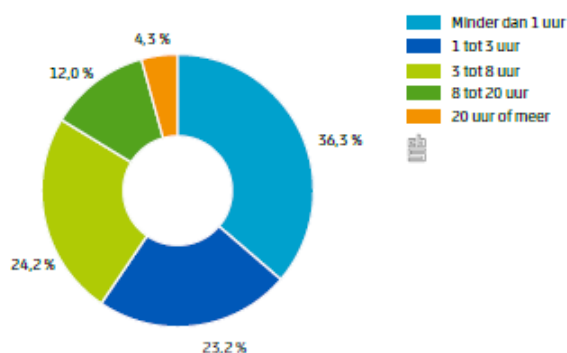
"Werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving".

Drijfveren

De belangrijkste redenen van mensen om vrijwilligers werk te doen, is omdat ze het zelf leuk vinden, ze het fijn vinden om iets voor een ander te doen en ze het een zinvolle tijdsbesteding vinden. Slechts een klein deel van de mensen ziet vrijwilligerswerk als opstap naar een betaalde baan.

Mate van vrijwilligerswerk

Er bestaan verschillen in de mate waarin mensen vrijwilligerswerk doen voor uiteenlopende organisaties of verenigingen. In 2017 zetten mensen zich het vaakst als vrijwilliger in voor sportverenigingen gevolgd door scholen, verzorging en verpleging, jeugdorganisaties, kerken en levensbeschouwelijke organisaties. Daarna komen culturele verenigingen, organisaties ten behoeve van de wijk of buurt en hobby- en gezelligheidsverenigingen. Voor vakbonden, sociale hulpverlening, wonen en woonomstandigheden en politieke partijen zijn relatief weinig vrijwilligers actief. Bij de inzet van vrijwilligerswerk naar organisatie is er sprake van een stabiel beeld. Wel is er sprake van een verschil in de tijd die in vrijwilligerswerk wordt geïnvesteerd.

Wie doet vrijwilligerswerk

Naast de variatie aan tijd zijn er ook verschillen in bevolkingsgroepen. Vrijwilligers zijn vaker te vinden in de middelbare leeftijdsgroepen dan in de jongere of oudere. Het aandeel vrijwilligers is het hoogst onder 35-45 jarigen. Mannen en vrouwen doen even vaak vrijwilligerswerk maar wel zijn er verschillen in het soort organisaties waar ze actief zijn.

¹ (bron CBS/Judit Arends, Hans Schmeets /juli 2018)

Zo zetten vrouwen zich twee keer zo vaak als mannen in voor een school en in de verzorging, terwijl mannen actiever zijn op het gebied van sport en jeugdwerk. Wel steken mannen gemiddeld meer tijd in vrijwilligerswerk dan vrouwen.

Hoogopgeleiden zijn vaker vrijwilliger dan mensen met een lager opleidingsniveau. Wel besteden ze hier gemiddeld minder uren per week aan dan lager opgeleiden. Daarnaast doen personen met een hoger inkomen over het algemeen meer vrijwilligerswerk dan mensen met een lager inkomen.

Verder zijn mensen die werken vaker vrijwilliger dan niet werkenden. Ook de migratieachtergrond is onderscheidend voor het verrichten van vrijwilligerswerk en stedelijkheid speelt ook een rol. In niet of weinig stedelijke gemeenten zijn er naar verhouding meer vrijwilligers dan in sterk verstedelijkte gemeenten.

Tevredenheid

Wat de tevredenheid betreft geven vrijwilligers gemiddeld een rapportcijfer van 7,6 ongeacht het soort vrijwilligerswerk dat men doet. Wordt gekeken naar leeftijd dan blijken 65-plussers hun vrijwilligerswerk het meest te waarderen en 15-19 jarigen het minst. Lager opgeleiden zijn meer tevreden dan hoger opgeleiden en tussen mannen en vrouwen is er weinig verschil in tevredenheid.

Trends en ontwikkelingen

In het vrijwilligerswerk zijn een aantal trends en ontwikkelingen waarneembaar zoals:

- Een tekort aan bestuursleden & vrijwilligers bij verenigingen
- Meer vraag naar ondersteuning vanuit de vrijwilligersorganisaties
- Een verhoogd verwachtingspatroon t.a.v. de inzet van actieve burgers, met name ten aanzien van de groep 40-60 jarigen
- Een stijgende vraag naar vrijwillige hulp en informele zorg
- De vraag naar andere vormen van vrijwilligerswerk, van langdurig structureel naar kortdurend en projectmatig
- Vrijwilligerswerk moet iets voor de vrijwilliger opleveren (zingeving, sociale contacten)
- Vrijwilligerswerk als middel voor participatie
- (her)Invoering van de maatschappelijke stage

Doelen, resultaten en activiteiten

Voor de periode 2020 t/m 2023 is ten aanzien van het vrijwilligersbeleid een doel gesteld, namelijk het stimuleren van meer zelfredzame vrijwilligers(organisaties) met als resultaat dat de vrijwilligersorganisaties beschikken over voldoende kennis en kwaliteit en over voldoende vrijwilligers. Hiervoor is het van belang dat zoveel mogelijk mensen die daartoe in staat zijn, vrijwilligerswerk doen. Om de vrijwilligersorganisaties hierbij te ondersteunen en deze resultaten te bereiken worden meerdere activiteiten ingezet. De keuze van de activiteiten is mede gebaseerd op een aantal van de huidige activiteiten van Punt Welzijn. In de onderstaande doelenboom wordt e.e.a. schematisch weergegeven.

Visie

Samen aan de slag met talent: iedereen telt mee, doet mee en draagt bij naar eigen vermogen.

Maatschappelijke effecten

 Inwoners krijgen beter passende ondersteuning. Zo preventief mogelijk, zo kort als mogelijk en zo lang als nodig.

 Vergroten van de zelfredzaamheid van inwoners.

 Meer inwoners doen mee, inclusieve samenleving.

 Versterken van de samenredzame maatschappij.

Doelen Beleidsplan

 Meer kwetsbare inwoners blijven op een veilige manier (langer) zelfstandig wonen.

 Meer inwoners ontwikkelen en benutten hun talenten.

 Bevorderen van de leefbaarheid en de sociale cohesie van de maatschappij.

Doelen Vrijwilligersbeleid

Meer zelfredzame vrijwilligers(organisaties)

Resultaten

Vrijwilligers(organisaties) beschikken over voldoende kennis en kwaliteit.
Vrijwilligersorganisaties beschikken over voldoende vrijwilligers.
Zoveel mogelijk mensen die daartoe in staat zijn, doen vrijwilligerswerk

Activiteiten

 Informeren, adviseren en ondersteunen van vrijwilligers- en non profit organisaties
 Ketenpartners stimuleren tot samenwerking met vrijwilligers organisaties
 Promoten en waarderen van vrijwilligerswerk
 Werven en binden van (nieuwe) vrijwilligers
 Verbinden van vraag en aanbod
 Extra aandacht voor bijzondere (doel)groepen

KPI's/Prestatie-meetwaarden

Het aantal ondersteuningsvragen
Het aantal wervingsacties
Het aantal matches van vraag en aanbod

Meer zelfredzame vrijwilligersorganisaties

Om vrijwilligers en vrijwilligersorganisatie te stimuleren om hun zelfredzaamheid te vergroten worden de volgende activiteiten ingezet.

Informereren, adviseren en ondersteunen van (vrijwilligers)organisaties en non-profit organisaties

Om vrijwilligersorganisaties toekomstbestendig te maken en te houden is in het algemeen een verjonging van het bestuur wenselijk. Er dient verkend te worden welke samenwerkingsvormen de toekomst van de vrijwilligersorganisatie positief beïnvloeden. Aandachtspunt daarbij is de vraag naar bestuursleden. Bestuursfuncties zijn vaak omvangrijk en vragen veel inzet en zijn daarmee onaantrekkelijk. Ook wordt er nog vaak op een traditionele manier bestuurd en zijn jongeren hierbij nog onvoldoende betrokken. Om voldoende vrijwilligers te vinden en te binden is het belangrijk dat vrijwilligerswerk aantrekkelijk blijft. Punt Welzijn kan vrijwilligersorganisaties ondersteunen bij hun veranderende rol.

Met non-profit organisaties worden organisaties bedoeld die professioneel zijn georganiseerd maar die daarnaast veel vrijwilligers inzetten. Bijvoorbeeld Land van Horne, Pedagogisch Sociaal Werk (PSW) en het St. Jans Gasthuis. Deze organisaties maken voor het vinden van vrijwilligers structureel en veelvuldig gebruik van de website www.goedbezigweert.nu en van de Beursvloer. Er is een trend waarneembaar dat meer non-profit organisaties met vrijwilligers willen gaan werken maar niet goed weten wat dat betekent. Punt Welzijn wil ook voor deze organisaties de plek zijn waar men terecht kan voor vragen en ondersteuning ten aanzien van vrijwillige inzet.

Ketenpartners stimuleren tot samenwerking met vrijwilligersorganisaties

Ketenpartners zijn essentieel bij de ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Het is echter nog niet algemeen gebruikelijk dat deze partijen vrijwilligersorganisaties ondersteunen. Punt Welzijn wil daarom ketenpartners meer bewust maken van de meerwaarde van hun inzet voor vrijwilligersorganisaties zodat meer professionals in staat zijn om vrijwilligers te ondersteunen. Andersom kan dit voor de ketenpartners leiden tot meer vrijwilligers (wederkerigheid).

Punt Welzijn brengt ketenpartners in contact met de vrijwilligersorganisatie als er een vraag is op hun vakgebied. Indien mogelijk wordt een collectief aanbod gedaan dat ook preventief kan worden ingezet.

Promoten en waarderen van vrijwilligers(werk)

Veel inwoners zetten zich al als vrijwilliger in. Om deze vrijwilligers te behouden en meer mensen te verleiden om hun talenten in te zetten is een structurele aanpak nodig bij het promoten van- en het waarderen van vrijwilligers. Hiervoor dient geïnvesteerd te worden in het brede scala aan mogelijkheden van vrijwillige inzet. Waarderingsactiviteiten kunnen hier een rol bij spelen omdat naast de promotie van vrijwilligerswerk ook de inzet van de vrijwilligers wordt erkend. Samen met vrijwilligers(organisaties) en ondernemers wordt gezocht worden naar passende vormen van waardering.

Punt Welzijn wil de aanjager zijn om vrijwillige inzet positief te positioneren door vrijwilligers een podium te bieden. Daarnaast zoekt en organiseert Punt Welzijn passende vormen van waardering.

Werven en binden van (nieuwe) vrijwilligers en verbinden vraag en aanbod

De website www.goedbezigweert.nu is het digitale platform om vraag en aanbod op het gebied van vrijwilligers, maatjes, burenhulp, kennis en middelen bij elkaar te brengen. Daarnaast organiseert Punt Welzijn jaarlijks een maatschappelijke Beursvloer. Tijdens deze beursvloer 'handelen' bedrijven/ondernemers en vrijwilligers(organisaties) met elkaar met als doel om kennis, helpende handen, faciliteiten en materialen ten behoeve van elkaar in te zetten. Dit gebeurt met gesloten beurzen.

Jaarlijks worden communicatie-professionals uitgenodigd om zich één dag in te zetten voor een aantal vrijwilligersorganisaties. Het doel hiervan is dat de professionals de vrijwilligersorganisatie ondersteunen op het gebied van communicatie. Deze ondersteuning wordt vertaald in een concreet plan. Punt Welzijn wil deze aanpak uitbreiden naar andere vakgebieden zoals bijvoorbeeld besturen of coachen. Of hier behoefte aan is, moet blijken uit de contacten met de vrijwilligers(organisaties).

Extra aandacht voor bijzondere (doel)groepen

Er zijn (doel)groepen waar meer aandacht voor gewenst is omdat hun situatie complexer is of om specifieke ondersteuning vraagt. Hierbij valt te denken aan jongeren, mensen met een afstand tot de maatschappij en mensen met beginnende dementie. Voor deze groepen is het niet vanzelfsprekend om vrijwilligerswerk te doen. Bij jongeren kan kennismaking met vrijwilligerswerk ertoe bijdragen dat ook op oudere leeftijd vrijwilligerswerk wordt gedaan. Het basisonderwijs kan hierin een belangrijke rol spelen.

Voor sommige mensen is meedoen in de maatschappij niet vanzelfsprekend. Ze leven in een isolement of kennen Weert nog niet voldoende. Denk hierbij bijvoorbeeld aan mensen in de bijstand, asielzoekers of nieuwkomers in Weert. En dan is er nog de groep mensen met beginnende dementie. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat bij mensen met beginnende dementie die zich nog vrijwillig inzetten het ziekteproces kan worden vertraagd.

Punt Welzijn gaat met deze groepen in gesprek om te ontdekken welke vorm van vrijwilligerswerk aansluit bij hun interesses en ondersteunt hen bij de eerste contacten met de vrijwilligersorganisatie van hun voorkeur. Ook ondersteunt Punt Welzijn de organisatie die het vrijwilligerswerk aanbiedt.

Uitvoering en evaluatie

Het plan van aanpak vrijwilligers is een dynamisch document dat als gevolg van ontwikkelingen en nieuwe inzichten tussentijds aangepast kan worden. We sturen op dit moment nog vooral op inspanningen om een bepaald effect te bereiken en meten daarbij vooral de output: hoeveel activiteiten, deelnemers etc. Met dit vierjarig plan willen we een aanzet maken om de effecten van het vrijwilligersbeleid te kunnen meten zodat we kunnen (bij)sturen op basis van de effecten van ons beleid. In overleg met Punt Welzijn is ervoor gekozen om (voorlopig) drie resultaten meetbaar te maken:

- Het aantal ondersteuningsvragen
- Het aantal wervingsacties
- Het aantal matches van vraag en aanbod

Er is voor deze resultaten gekozen omdat dit resultaten zijn die gedurende de looptijd van dit plan van aanpak meetbaar gemaakt kunnen worden. Jaarlijks zullen de voortgang van de gestelde doelen en de resultaten geëvalueerd worden.

Om de (vrijwilligers)organisaties in onze gemeente zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn is gekozen voor een lokale aanpak zoals verwoord in dit plan. Daarnaast wordt een aantal zaken op het vlak van vrijwilligers en mantelzorg regionaal opgepakt met de gemeenten Nederweert en Leudal en verder uitgewerkt in een regionaal uitvoeringsplan. Dit uitvoeringsplan zal deel uitmaken van het Regionale Beleidsplan Sociaal Domein 2020 t/m 2023.

Plan van aanpak vrijwilligers Weert 2020 t/m 2023

Inleiding

Voor u ligt het plan van aanpak Vrijwilligers Weert 2020 t/m 2023. In dit plan wordt beschreven wat we gaan doen om ervoor te zorgen dat de vrijwilligersorganisaties in Weert zelfredzaam zijn en dat zoveel mogelijk mensen die daartoe in staat zijn, vrijwilligerswerk doen.

Vrijwilligerswerk is belangrijk. Voor de vrijwilligers zelf, voor de vereniging, de buurt, voor mensen die door vrijwilligers ondersteund worden en voor de gemeenschap. Dat vraagt om vormen van vrijwillige inzet en ondersteuning die aansluiten bij de wensen van de vrijwilliger en bij de behoeften van de vrijwilligersorganisatie.

Wanneer inwoners vrijwilligerswerk doen, bevordert dat de leefbaarheid en de sociale cohesie van de maatschappij. Vrijwilligerswerk is echter ook belangrijk voor de vrijwilligers zelf. Het geeft voldoening en is een zinvolle tijdsbesteding.

Er komen echter steeds meer verschillende typen organisaties, steeds meer vormen van vrijwillige inzet en nieuwe manieren van communiceren. Organisaties zullen hierop moeten inspelen, anders lopen ze het risico dat vrijwilligers zich niet voor hun organisatie willen inzetten. Daarnaast wordt er vaker een beroep gedaan op vrijwilligers, is er sprake van een zekere mate van professionalisering van het vrijwilligerswerk en worden er meer eisen gesteld aan de kwaliteiten van de vrijwilliger.

Vrijwilligers zelf veranderen ook. Er is sprake van 'een nieuw soort vrijwilliger'. Dit is een vrijwilliger die zich niet zo snel voor langere tijd bindt aan een organisatie maar de voorkeur geeft aan kortdurende, afgebakende klussen. Hierdoor wordt het voor verenigingen lastiger om bestuursleden te vinden. Om ook in de toekomst te kunnen beschikken over sterke vrijwilligersorganisaties, sterke verenigingen en voldoende vrijwilligers is een andere benadering nodig. In het plan van aanpak vrijwilligers 2020 t/m 2023 wordt deze aanpak beschreven en wordt aangesloten bij de kernboodschap uit het Regionaal Beleidsplan Sociaal Domein 2020 t/m 2023.

Samen aan de slag met talent: iedereen telt mee,
doet mee en draagt bij naar eigen vermogen.

Terugblik

Het ondersteunen van vrijwilligers is sinds 1980 een taak die wordt uitgevoerd door Punt Welzijn. Gedurende de periode van 1980-2001 bestonden de werkzaamheden hoofdzakelijk uit het bemiddelen van vrijwilligers naar vrijwilligersorganisaties via de Vrijwilligersvacaturebank.

In 2001 is het Servicepunt Vrijwilligers opgericht als onderdeel van Punt Welzijn en werd de dienstverlening aan de vrijwilligers uitgebreid. Het Servicepunt Vrijwilligers kende vier hoofdtaken; bemiddeling, informatie, advies en ondersteuning. Sinds 2002 liep de bemiddeling van vrijwilligers niet meer via de kaartenbak maar via de website www.vrijwilligerswerkweert.nl.

Vanaf 2003 werd er nadrukkelijk ingezet op het stimuleren van jongeren om vrijwilligerswerk te doen. Dat was nog voor de wettelijke maatschappelijke stage in 2012, in Weert beter bekend onder de naam 'De Jonge vrijwilliger'. Het Servicepunt Vrijwilligers was de initiatiefnemer van dit project en samen met verenigingen en scholen van het voortgezet onderwijs werd dit project vormgegeven.

In 2014 verdween de maatschappelijke stage weer en vond een verschuiving plaats in het vrijwilligerswerk naar meer kortdurende inzet. Bedrijven wilden maatschappelijk betrokken ondernemen vormgeven en zochten een plek waar ze goede doelen en verenigingen konden vinden.

Eveneens vanaf 2014 was sprake van Welzijn nieuwe stijl en 'de Kanteling' en werden de bestaande websites vervangen door de website www.goedbezigweert.nu. Vanaf 2014 richt de ondersteuning van vrijwilligers zich dan ook in toenemende mate op het in de kracht zetten van burgers en vrijwilligersorganisaties. Bijvoorbeeld door het organiseren van een maatschappelijke Beursvloer.

Door al deze ontwikkelingen veranderde het karakter van het Servicepunt Vrijwilligers steeds meer naar dat van sociaal makelaar. Het Servicepunt stimuleert de verbindingen tussen vraag en aanbod op het gebied van vrijwilligers en heeft daarbij oog voor bijzondere (doel) groepen. Door nieuwe inzichten bij Punt Welzijn en de wens om naar buiten toe eenduidig te communiceren waar de organisatie voor staat, wordt vanaf 2020 alleen nog gesproken over vrijwillige inzet.

Wetenswaardigheden vrijwilligerswerk¹

Definitie

De definitie van vrijwilligerswerk is:

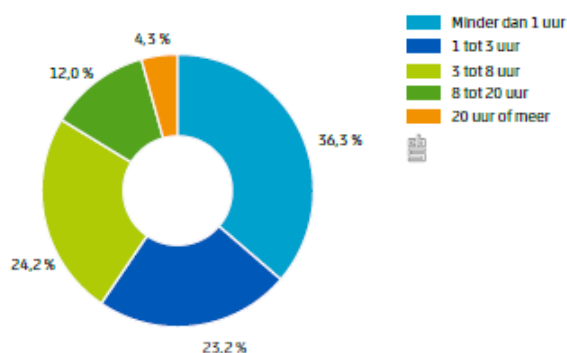
"Werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving".

Drijfveren

De belangrijkste redenen van mensen om vrijwilligers werk te doen, is omdat ze het zelf leuk vinden, ze het fijn vinden om iets voor een ander te doen en ze het een zinvolle tijdsbesteding vinden. Slechts een klein deel van de mensen ziet vrijwilligerswerk als opstap naar een betaalde baan.

Mate van vrijwilligerswerk

Er bestaan verschillen in de mate waarin mensen vrijwilligerswerk doen voor uiteenlopende organisaties of verenigingen. In 2017 zetten mensen zich het vaakst als vrijwilliger in voor sportverenigingen gevolgd door scholen, verzorging en verpleging, jeugdorganisaties, kerken en levensbeschouwelijke organisaties. Daarna komen culturele verenigingen, organisaties ten behoeve van de wijk of buurt en hobby- en gezelligheidsverenigingen. Voor vakbonden, sociale hulpverlening, wonen en woonomstandigheden en politieke partijen zijn relatief weinig vrijwilligers actief. Bij de inzet van vrijwilligerswerk naar organisatie is er sprake van een stabiel beeld. Wel is er sprake van een verschil in de tijd die in vrijwilligerswerk wordt geïnvesteerd.

Wie doet vrijwilligerswerk

Naast de variatie aan tijd zijn er ook verschillen in bevolkingsgroepen. Vrijwilligers zijn vaker te vinden in de middelbare leeftijdsgroepen dan in de jongere of oudere. Het aandeel vrijwilligers is het hoogst onder 35-45 jarigen. Mannen en vrouwen doen even vaak vrijwilligerswerk maar wel zijn er verschillen in het soort organisaties waar ze actief zijn.

¹ (bron CBS/Judit Arends, Hans Schmeets /juli 2018)

Zo zetten vrouwen zich twee keer zo vaak als mannen in voor een school en in de verzorging, terwijl mannen actiever zijn op het gebied van sport en jeugdwerk. Wel steken mannen gemiddeld meer tijd in vrijwilligerswerk dan vrouwen.

Hoogopgeleiden zijn vaker vrijwilliger dan mensen met een lager opleidingsniveau. Wel besteden ze hier gemiddeld minder uren per week aan dan lager opgeleiden. Daarnaast doen personen met een hoger inkomen over het algemeen meer vrijwilligerswerk dan mensen met een lager inkomen.

Verder zijn mensen die werken vaker vrijwilliger dan niet werkenden. Ook de migratieachtergrond is onderscheidend voor het verrichten van vrijwilligerswerk en stedelijkheid speelt ook een rol. In niet of weinig stedelijke gemeenten zijn er naar verhouding meer vrijwilligers dan in sterk verstedelijkte gemeenten.

Tevredenheid

Wat de tevredenheid betreft geven vrijwilligers gemiddeld een rapportcijfer van 7,6 ongeacht het soort vrijwilligerswerk dat men doet. Wordt gekeken naar leeftijd dan blijken 65-plussers hun vrijwilligerswerk het meest te waarderen en 15-19 jarigen het minst. Lager opgeleiden zijn meer tevreden dan hoger opgeleiden en tussen mannen en vrouwen is er weinig verschil in tevredenheid.

Trends en ontwikkelingen

In het vrijwilligerswerk zijn een aantal trends en ontwikkelingen waarneembaar zoals:

- Een tekort aan bestuursleden & vrijwilligers bij verenigingen
- Meer vraag naar ondersteuning vanuit de vrijwilligersorganisaties
- Een verhoogd verwachtingspatroon t.a.v. de inzet van actieve burgers, met name ten aanzien van de groep 40-60 jarigen
- Een stijgende vraag naar vrijwillige hulp en informele zorg
- De vraag naar andere vormen van vrijwilligerswerk, van langdurig structureel naar kortdurend en projectmatig
- Vrijwilligerswerk moet iets voor de vrijwilliger opleveren (zingeving, sociale contacten)
- Vrijwilligerswerk als middel voor participatie
- (her)Invoering van de maatschappelijke stage

Doelen, resultaten en activiteiten

Voor de periode 2020 t/m 2023 is ten aanzien van het vrijwilligersbeleid een doel gesteld, namelijk het stimuleren van meer zelfredzame vrijwilligers(organisaties) met als resultaat dat de vrijwilligersorganisaties beschikken over voldoende kennis en kwaliteit en over voldoende vrijwilligers. Hiervoor is het van belang dat zoveel mogelijk mensen die daartoe in staat zijn, vrijwilligerswerk doen. Om de vrijwilligersorganisaties hierbij te ondersteunen en deze resultaten te bereiken worden meerdere activiteiten ingezet. De keuze van de activiteiten is mede gebaseerd op een aantal van de huidige activiteiten van Punt Welzijn. In de onderstaande doelenboom wordt e.e.a. schematisch weergegeven.

Visie

Samen aan de slag met talent: iedereen telt mee, doet mee en draagt bij naar eigen vermogen.

Maatschappelijke effecten

 Inwoners krijgen beter passende ondersteuning. Zo preventief mogelijk, zo kort als mogelijk en zo lang als nodig.

 Vergroten van de zelfredzaamheid van inwoners.

 Meer inwoners doen mee, inclusieve samenleving.

 Versterken van de samenredzame maatschappij.

Doelen Beleidsplan

 Meer kwetsbare inwoners blijven op een veilige manier (langer) zelfstandig wonen.

 Meer inwoners ontwikkelen en benutten hun talenten.

 Bevorderen van de leefbaarheid en de sociale cohesie van de maatschappij.

Doelen Vrijwilligersbeleid

Meer zelfredzame vrijwilligers(organisaties)

Resultaten

Vrijwilligers(organisaties) beschikken over voldoende kennis en kwaliteit.
Vrijwilligersorganisaties beschikken over voldoende vrijwilligers.
Zoveel mogelijk mensen die daartoe in staat zijn, doen vrijwilligerswerk

Activiteiten

Informeren, adviseren en ondersteunen van vrijwilligers- en non profit organisaties
Werven en binden van (nieuwe) vrijwilligers

Ketenpartners stimuleren tot samenwerking met vrijwilligers organisaties
Verbinden van vraag en aanbod

Promoten en waarderen van vrijwilligerswerk
Extra aandacht voor bijzondere (doel)groepen

KPI's/Prestatie-meetwaarden

Het aantal ondersteuningsvragen

Het aantal wervingsacties

Het aantal matches van vraag en aanbod

Meer zelfredzame vrijwilligersorganisaties

Om vrijwilligers en vrijwilligersorganisatie te stimuleren om hun zelfredzaamheid te vergroten worden de volgende activiteiten ingezet.

Informereren, adviseren en ondersteunen van (vrijwilligers)organisaties en non-profit organisaties

Om vrijwilligersorganisaties toekomstbestendig te maken en te houden is in het algemeen een verjonging van het bestuur wenselijk. Er dient verkend te worden welke samenwerkingsvormen de toekomst van de vrijwilligersorganisatie positief beïnvloeden. Aandachtspunt daarbij is de vraag naar bestuursleden. Bestuursfuncties zijn vaak omvangrijk en vragen veel inzet en zijn daarmee onaantrekkelijk. Ook wordt er nog vaak op een traditionele manier bestuurd en zijn jongeren hierbij nog onvoldoende betrokken. Om voldoende vrijwilligers te vinden en te binden is het belangrijk dat vrijwilligerswerk aantrekkelijk blijft. Punt Welzijn kan vrijwilligersorganisaties ondersteunen bij hun veranderende rol.

Met non-profit organisaties worden organisaties bedoeld die professioneel zijn georganiseerd maar die daarnaast veel vrijwilligers inzetten. Bijvoorbeeld Land van Horne, Pedagogisch Sociaal Werk (PSW) en het St. Jans Gasthuis. Deze organisaties maken voor het vinden van vrijwilligers structureel en veelvuldig gebruik van de website www.goedbezigweert.nu en van de Beursvloer. Er is een trend waarneembaar dat meer non-profit organisaties met vrijwilligers willen gaan werken maar niet goed weten wat dat betekent. Punt Welzijn wil ook voor deze organisaties de plek zijn waar men terecht kan voor vragen en ondersteuning ten aanzien van vrijwillige inzet.

Ketenpartners stimuleren tot samenwerking met vrijwilligersorganisaties

Ketenpartners zijn essentieel bij de ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Het is echter nog niet algemeen gebruikelijk dat deze partijen vrijwilligersorganisaties ondersteunen. Punt Welzijn wil daarom ketenpartners meer bewust maken van de meerwaarde van hun inzet voor vrijwilligersorganisaties zodat meer professionals in staat zijn om vrijwilligers te ondersteunen. Andersom kan dit voor de ketenpartners leiden tot meer vrijwilligers (wederkerigheid).

Punt Welzijn brengt ketenpartners in contact met de vrijwilligersorganisatie als er een vraag is op hun vakgebied. Indien mogelijk wordt een collectief aanbod gedaan dat ook preventief kan worden ingezet.

Promoten en waarderen van vrijwilligers(werk)

Veel inwoners zetten zich al als vrijwilliger in. Om deze vrijwilligers te behouden en meer mensen te verleiden om hun talenten in te zetten is een structurele aanpak nodig bij het promoten van- en het waarderen van vrijwilligers. Hiervoor dient geïnvesteerd te worden in het brede scala aan mogelijkheden van vrijwillige inzet. Waarderingsactiviteiten kunnen hier een rol bij spelen omdat naast de promotie van vrijwilligerswerk ook de inzet van de vrijwilligers wordt erkend. Samen met vrijwilligers(organisaties) en ondernemers wordt gezocht worden naar passende vormen van waardering.

Punt Welzijn wil de aanjager zijn om vrijwillige inzet positief te positioneren door vrijwilligers een podium te bieden. Daarnaast zoekt en organiseert Punt Welzijn passende vormen van waardering.

Werven en binden van (nieuwe) vrijwilligers en verbinden vraag en aanbod

De website www.goedbezigweert.nu is het digitale platform om vraag en aanbod op het gebied van vrijwilligers, maatjes, burenhulp, kennis en middelen bij elkaar te brengen. Daarnaast organiseert Punt Welzijn jaarlijks een maatschappelijke Beursvloer. Tijdens deze beursvloer 'handelen' bedrijven/ondernemers en vrijwilligers(organisaties) met elkaar met als doel om kennis, helpende handen, faciliteiten en materialen ten behoeve van elkaar in te zetten. Dit gebeurt met gesloten beurzen.

Jaarlijks worden communicatie-professionals uitgenodigd om zich één dag in te zetten voor een aantal vrijwilligersorganisaties. Het doel hiervan is dat de professionals de vrijwilligersorganisatie ondersteunen op het gebied van communicatie. Deze ondersteuning wordt vertaald in een concreet plan. Punt Welzijn wil deze aanpak uitbreiden naar andere vakgebieden zoals bijvoorbeeld besturen of coachen. Of hier behoefte aan is, moet blijken uit de contacten met de vrijwilligers(organisaties).

Extra aandacht voor bijzondere (doel)groepen

Er zijn (doel)groepen waar meer aandacht voor gewenst is omdat hun situatie complexer is of om specifieke ondersteuning vraagt. Hierbij valt te denken aan jongeren, mensen met een afstand tot de maatschappij en mensen met beginnende dementie. Voor deze groepen is het niet vanzelfsprekend om vrijwilligerswerk te doen. Bij jongeren kan kennismaking met vrijwilligerswerk ertoe bijdragen dat ook op oudere leeftijd vrijwilligerswerk wordt gedaan. Het basisonderwijs kan hierin een belangrijke rol spelen.

Voor sommige mensen is meedoen in de maatschappij niet vanzelfsprekend. Ze leven in een isolement of kennen Weert nog niet voldoende. Denk hierbij bijvoorbeeld aan mensen in de bijstand, asielzoekers of nieuwkomers in Weert. En dan is er nog de groep mensen met beginnende dementie. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat bij mensen met beginnende dementie die zich nog vrijwillig inzetten het ziekteproces kan worden vertraagd.

Punt Welzijn gaat met deze groepen in gesprek om te ontdekken welke vorm van vrijwilligerswerk aansluit bij hun interesses en ondersteunt hen bij de eerste contacten met de vrijwilligersorganisatie van hun voorkeur. Ook ondersteunt Punt Welzijn de organisatie die het vrijwilligerswerk aanbiedt.

Uitvoering en evaluatie

Het plan van aanpak vrijwilligers is een dynamisch document dat als gevolg van ontwikkelingen en nieuwe inzichten tussentijds aangepast kan worden. We sturen op dit moment nog vooral op inspanningen om een bepaald effect te bereiken en meten daarbij vooral de output: hoeveel activiteiten, deelnemers etc. Met dit vierjarig plan willen we een aanzet maken om de effecten van het vrijwilligersbeleid te kunnen meten zodat we kunnen (bij)sturen op basis van de effecten van ons beleid. In overleg met Punt Welzijn is ervoor gekozen om (voorlopig) drie resultaten meetbaar te maken:

- Het aantal ondersteuningsvragen
- Het aantal wervingsacties
- Het aantal matches van vraag en aanbod

Er is voor deze resultaten gekozen omdat dit resultaten zijn die gedurende de looptijd van dit plan van aanpak meetbaar gemaakt kunnen worden. Jaarlijks zullen de voortgang van de gestelde doelen en de resultaten geëvalueerd worden.

Om de (vrijwilligers)organisaties in onze gemeente zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn is gekozen voor een lokale aanpak zoals verwoord in dit plan. Daarnaast wordt een aantal zaken op het vlak van vrijwilligers en mantelzorg regionaal opgepakt met de gemeenten Nederweert en Leudal en verder uitgewerkt in een regionaal uitvoeringsplan. Dit uitvoeringsplan zal deel uitmaken van het Regionale Beleidsplan Sociaal Domein 2020 t/m 2023.

